

Påverka din skatt som enskild näringsidkare

Innehåll

Inledning.....	2
Vad är skatteplanering?	2
Marginalskatteplanering	3
Skjuta skatten framåt	4
Höja förvärvsinkomsten	5
Omvandla förvärvsinkomster till kapitalinkomster	5
Skattefria eller lågbeskattade förmåner	5
Svenska kyrkan och andra trossamfund	5
Rätt kommun	6
Beloppsgränser	6
Kvittning av underskott	8
Räntefördelning	8
Periodiseringsfond.....	10
Expansionsfond	11
Upphovsmannakonto.....	13
Inkomstuppdelning i familjen	15
Pensionssparavdrag	16
Akkumulerad inkomst	16
Sjukpenning.....	18
Pensionsgrundande inkomst	19

Inledning

Aktivt bedriven enskild näringsverksamhet

De här genomgången av skatteplanering för konstnärer bygger på att du har enskild näringsverksamhet och eventuellt också inkomst av tjänst. För aktiebolag gäller andra typer av skatteplanering, som vi inte går in på här.

Utgångspunkten är också att du bedriver din enskilda firma aktivt (alltså inte passivt). Passiv näringsverksamhet är när inkomsten till största delen består av avkastning på någon tillgång, oftast en fastighet. Men så är det inte för de flesta konstnärer vilka därför anses bedriva sin näringsverksamhet aktivt. Det är mer fördelaktigt än passivt ur flera aspekter.

Blankett NE

Innehållet i den här genomgången bygger på att du deklarerar den konstnärliga verksamheten på bilaga NE till din inkomstdeklaration, alltså inte på blankett T1 (inkomst av tjänst). Detta innebär inte att du behöver ha registrerat firma någonstans, inte heller att du behöver ha godkännande för F-skatt. Man kan säga att du betraktas som enskild näringsidkare (har enskild firma) i och med att du deklarerar på blankett NE. Här kan du också redovisa uppdrag där uppdragsgivaren har betalat arbetsgivaravgifter vilket inte är ovanligt i konstnärlig verksamhet.

Vad är skatteplanering?

Lagliga åtgärder

Skatteplanering kan definieras som en eller flera åtgärder inom lagens ramar för att minska skatten. Det kan handla om att minska eller senarelägga inkomstskatt och social avgifter. Eller att höja den sjukpenninggrundande eller pensionsgrundande inkomsten.

Just konstnärer hör i regel inte till den grupp i samhället som sysslar mest med skatteplanering. Man har ofta inte så mycket att planera med. För många konstnärer är inkomsterna och pensionsintjänandet ett större problem än skatter och socialavgifter. Därför innehåller den här handledningen i huvudsak sådant som är viktigt för just konstnärer. Det handlar främst om att inte i onödan betala statlig skatt samt att maximera sjukpenninggrundande och pensionsgrundande inkomst.

Inkomstskatt och socialavgifter

Målet för skatteplanering när det gäller inkomstskatt och socialavgifter kan vara att:

- *Minska marginalskatten* genom omfördelning mellan åren, dvs. att göra en fördelning mellan feta och magra år, så att statlig skatt undviks.
- *Minska den totala skatten* på en inkomst genom att känna till vilka avdrag du får göra.
- *Skjuta skattebetalningen framåt i tiden* så att nuvärdet av betalningen blir lägre. I och med det låga ränteläget har detta inte så stor betydelse idag. Om du sätter in beloppet som motsvarar den minskade skatten på banken för att ha pengarna kvar till den dag då skatten ska betalas så får du knappast någon ränta på dessa pengar.
- *Omvandla förvärvsinkomster* (arbetsinkomster) till kapitalinkomster. Detta är för de flesta nuförtiden sällan fördelaktigt.

(OBS! I och med jobbskatteavdrag, nedsättning av egenavgifter och låga egenavgifter för pensionärer är det inte alltid så att kapitalinkomster beskattas lindrigare än arbetsinkomster, så som det var förr. Detta måste du räkna på hur det slår i just ditt fall.)

[\(Till dokumentets början\)](#)

Marginalskatteplanering

Progressiv skatt

För löntagare och enskilda näringsidkare är inkomstskatten på förvärvsinkomster progressiv (procentsatsen ökar vid högre inkomster). Den del av förvärvsinkomsten som ligger över den så kallade brytpunkten för statlig inkomstskatt (443 200 kr för 2016, högre för pensionärer) beskattas hårdare än den del som ligger under. Det beror på att statlig skatt (med 20-25 %) tas ut på den överskjutande delen. På den del av inkomsten som ligger under brytpunkten är det bara kommunal skatt.

Vitsen med marginalskatteplanering

Marginalskatteplanering bygger på att du genom olika åtgärder minskar din deklarerade förvärvsinkomst under år när du ligger över brytpunkten och istället skattar för pengarna när du senare (eller i vissa fall tidigare) år ligger under brytpunkten.

Inkomststoppdelning mellan makar

Om den ena maken ligger över brytpunkten och den andra maken ligger under brytpunkten lönar det sig att flytta inkomst till den make som har lägst inkomst ([inkomststoppdelning](#)). Detta har man rätt att göra inom vissa gränser. Dock måste den make som får inkomst också ha arbetat i näringsverksamheten, vilket förekommer då och då i konstnärlig verksamhet.

Periodiseringsfonder

I enskild firma får du sätta av högst 30 % av vinsten till en obeskattad [periodiseringsfond](#). Beloppet ska återföras till beskattning senast efter 6 år. Om marginalsikten är lägre vid återföringen än vid avsättningen, blir skatten lägre. I annat fall blir fördelen bara att skatten blir uppskjuten. Om återföringen görs för att täcka en förlust blir det ingen skatt alls.

Expansionsfond

Outtagna vinstmedel får i vissa fall avsättas till en lågbeskattad (22 % skatt) [expansionsfond](#). Så länge du behåller tillgångarna i företaget får du ha expansionsfonden kvar. Det finns alltså ingen tidsgräns, som det finns för periodiseringsfonden.

Överavskrivning av inventarier

Du kan göra skattemässiga avskrivningar som överstiger de redovisningsmässiga avskrivningarna och den verkliga värdeminskningen. Överavskrivningen (anläggningsreserven) kan återföras de år du ligger under brytpunkten. Låg du över brytpunkten vid avsättningen uppkommer en skatteminskning. När inventarierna säljs eller den verkliga värdeminskningen kommer ifatt, ska anläggningsreserven skattas fram.

Pensionssparande

[Pensionssparande](#) är avdragsgillt inom vissa ramar, och sedan skattar du för pengarna när de betalas ut. Om du har hög marginalsikt när du betalar premien och låg marginalsikt när du får ut pengarna är det en skattefördel.

Men många har lika hög marginalsatt när de blir pensionärer, och då blir det ingen fördel. Dessutom har pensionsförsäkringar höga avgifter. Och eftersom avgifterna baseras på det kapital du har i försäkringen och inte på avkastningen, blir det lätt så i en lågränteekonomi som vi nu är inne i, att avkastningen understiger avgifterna och då blir tillväxten negativ. I så fall bör du överväga alternativet att spara med låga eller inga avgifter alls av beskattade pengar.

(OBS! Både föräldraledighet och deltidsarbete gör att du inte tjänar lika mycket till din pension. Därför är det bra om du och din partner kan dela på föräldraledighet och deltidsarbete. Om ni inte kan dela kan det vara en bra idé att tillsammans prata igenom ekonomin och se till att den som tar ut mer föräldraledighet blir kompenserad. Till exempel genom ett [eget sparande till pension](#). För att sparandet ska bli ditt eget och inte delas vid eventuell skilsmässa är det bra om sparandet skrivs som enskild egendom.)

Akkumulerad inkomst

Även att utnyttja bestämmelserna om [akkumulerad inkomst](#) är en marginalskatteåtgärd. Reglerna gäller förvärvsinkomster som betalas ut under ett år, men som hör till flera år, exempelvis engångsutbetalning av pension, en stor försäkringsersättning eller en försäljning av konstnärliga eller litterära alster som skapats under en följd av år. Det kan vara royaltys för en bok som du arbetat med i många år eller försäljning av tavlor på en utställning som du förberett i många år.

Om denna extrainkomst gör att du just detta år hamnar över brytpunkten kan du ansöka om särskild skatteberäkning och, om du uppfyller villkoren, slippa betala statlig skatt.

([Till dokumentets början](#))

Skjuta skatten framåt

Räntefri skatte kredit

Att skjuta skattebetalningen framåt i tiden är populärt, oavsett marginalsatt. Och visst är det diskonterade nuvärdet av en uppskjuten räntefri betalning lägre än en betalning direkt. Med dagens låga räntenivåer är den vinsten dock obetydlig.

Tänk efter, gärna före

Du måste också vara medveten om vad du gör, så att du är beredd att betala skatt när ”uppskovet” har gått till ända. Denna detalj har många en benägenhet att glömma och blir därför helt tagna på sängen när den dag kommer då skatten ska betalas.

Ett exempel är periodiseringsfonder. Ett år med höga inkomster kan det vara frestande att skjuta upp skatten genom att avsätta ett stort belopp till periodiseringsfond trots att du har tjänat pengar för att kunna betala skatten. När periodiseringsfonden senare måste upplösas och skatten ska betalas kan detta infalla ett år då du har låga inkomster och då kan det vara betungande. Det kan ju till och med hända att du har avslutat den konstnärliga verksamheten.

Sänkta skatter som pensionär

För den som närmar sig pensionsåldern lönar det sig definitivt att skjuta skatten framåt. Egenavgifterna sjunker rejält från året efter att du har fyllt 65 år, oberoende av om du tar ut den allmänna pensionen eller inte. De sjunker också när du tar ut full allmän pension under hela året, vilket du kan göra från den månad du fyller 61 år.

Dessutom får du ett förstärkt jobbskatteavdrag från året efter att du har fyllt 65 år.

Höja förvärvsinkomsten

Pension och sjukpenning

I vissa fall kan det löna sig att höja förvärvsinkomsten. Det kan vara för att

- få så hög pensionsgrundande inkomst som möjligt.
- få så hög sjukpenninggrundande inkomst som möjligt.

Omvandla förvärvsinkomster till kapitalinkomster

Inga socialavgifter på kapitalinkomster

Det lönar sig ibland (men inte alltid) att omvandla förvärvsinkomster till kapitalinkomster, eftersom det inte är några socialavgifter på kapitalinkomster. Ligger du över brytpunkten blir dessutom skatten lägre, eftersom skatten på kapitalinkomster endast är 30 %, medan skatten på näringsinkomst ibland är högre än så.

Men idag har många konstnärer lägre skatt på förvärvsinkomster än på kapitalinkomster, framför allt gäller detta dig som är ålderspensionär.

Definitiv skattelättnad

Dessa skatteplaneringsåtgärder har fördelen att de inte innebär någon ryggsäck. Skattelättnaden är definitiv, och det kommer inte surt efter.

(OBS! Tänk på att kapitalinkomster varken är pensions- eller sjukpenninggrundande.)

Exempel på omvandling

Det vanligaste sättet att omvandla förvärvsinkomster till kapitalinkomster i enskild näringsverksamhet är att utnyttja [positiv räntefördelning](#). Ett annat sätt är att sätta av till [expansionsfond](#).

Skattefria eller lågbeskattade förmåner

En typ av skatteplanering är att dra av sådant i den enskilda firman som du har privat glädje av. Ett exempel är utgifter för förebyggande hälsovård och för rehabilitering genom exempelvis massage. Ett annat exempel är bilförmån. Om kostnaderna för bilen överstiger det skattemässiga förmånsvärdet är detta förmånligt, även om det förstås inte är bra att ha en bil som är så dyr i drift. Driften ska ju ändå betalas med dina pengar.

(Till dokumentets början)

Svenska kyrkan och andra trossamfund

Kyrkoavgiften

Kyrkoavgiften är ca 0,70–1,70 % av din beskattningsbara förvärvsinkomst, beroende på i vilken församling du är folkbokförd. Ett genomsnitt i Sverige ligger på ca 1,20 %. Det finns inget tak för kyrkoavgiften, så en höginkomsttagare betalar ganska mycket.

Begravningsavgift

Även om du inte är med i Svenska kyrkan, betalar du en begravningsavgift (som är en del av kyrkoavgiften och är ca 0,30 %).

Utträde

På internet finns blanketter för ansökan om utträde ur Svenska kyrkan, men det räcker med att du skriver ett enkelt brev där du begär utträde och undertecknar din begäran. Skicka brevet till den församling där du är folkbokförd. Efter några dagar får du en bekräftelse på utträdet.

Som brytpunkt gäller den 1 november. Den som är antecknad som medlem den 1 november betalar kyrkoavgift hela det följandekalenderåret.

(OBS! Tänk på att vid en kyrklig vigselceremoni ska minst en av parterna vara medlem i kyrkan. Kyrklig begravningsceremoni med präst och musiker erbjuds inte för en avliden som vid sin död inte tillhörde Svenska kyrkan.)

Andra trossamfund

En del andra trossamfund än Svenska kyrkan har av regeringen fått statlig hjälp att ta in avgifter tillsammans med skatten via skattebeskedet. Den avgiften är alltid 1 %.

[\(Till dokumentets början\)](#)

Rätt kommun

Att planera för lägsta kommunalskatt är ett rätt udda skatteplaneringstips. Det är väl knappast någon som väljer bostadsort för att minimera skatten. Men visst kan det göra många tusenlappar.

En enskild näringsidkare i Hofors som har 400 000 kr i vinst i sin enskilda näringsverksamhet betalar knappt 150 000 kr i skatt och socialavgifter. Hennes kollega med samma inkomst, men boende i Vellinge betalar ca 135 000 kr, dvs. en skillnad på nästan 15 000 kr.

Beloppsgränser

Vid skatteplanering i enskild firma är det en del beloppsgränser att hålla reda på. Här får du en genomgång av de viktigaste. De gäller för inkomståret 2016.

10 632 kr (0,24 prisbasbelopp)

Lägsta förvärvsinkomst för att få sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Kommer du upp till den gränsen får du sjukpenninggrundande inkomst från första kronan.

18 739 kr (0,423 prisbasbelopp)

För en person som enbart har inkomst av tjänst, är detta gränsen för när deklaration behöver lämnas. Men för en enskild näringsidkare gäller inte gränsen. Finns det ett överskott, ska ju egenavgifter eller särskild löneskatt betalas, oavsett hur liten vinsten är. Och vill du spara underskott, ska detta deklarerat. Det kan också vara bra att beräkna sparad räntefördelning om det går.

För att du ska få en [pensionsgrundande](#) inkomst fastställd måste dina inkomster under ett visst år vara minst 42,3 % av prisbasbeloppet, vilket motsvarar 18 739 kr. När du upp till gränsen blir det pensionsintjänande från första kronan. Därför bör du se till att uppnå gränsen.

För ATP (enligt det gamla pensionssystemet) är lägsta inkomst 45 200 kr (ett förhöjt prisbasbelopp).

40 001 kr

Detta är det lägsta överskott av näringsverksamheten du måste ha för att få den femprocentiga nedsättningen av egenavgifterna.

ca 62 000 kr

Upp till denna inkomst (om inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag och grundavdrag, t ex på lön och vinst från enskild firma) betalar du bara 7 % skatt (motsvarande den allmänna pensionsavgiften).

100 000 kr

På förvärvsinkomster upp till detta belopp får den som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år ett förhöjt jobbskatteavdrag, som är 20 % av förvärvsinkomsten. Du betalar alltså bara ca 12 % skatt.

200 000 kr

Detta är det högsta underlaget för den 7,5-procentiga nedsättningen av egenavgifterna.

300 000 kr

På förvärvsinkomster på 100 000–300 000 kr får den som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år ett förhöjt jobbskatteavdrag, så att det är 5 % av förvärvsinkomsten.

332 250 kr (7,5 prisbasbelopp)

Högsta sjukpenninggrundande inkomst. För inkomstdelar därutöver höjs inte sjukpenningen. Ändå tas socialavgifter ut även för det överskjutande beloppet. För det överskjutande beloppet används en fast procentsats för sjukförsäkringsavgiften (som ingår i egenavgifterna), oavsett hur många karensdagar du har anmält att du vill ha.

444 750 kr (7,5 inkomstbasbelopp)

Högsta [pensionsgrundande inkomst](#). För inkomstdelar därutöver får du inget pensionsintjänande. Ändå tas socialavgifter ut även för det överskjutande beloppet. Den delen av socialavgifterna är en ren skatt.

443 200 kr

Upp till denna fastställda inkomst (brytpunkt 1) betalar du endast kommunalskatt. För inkomstdelar därutöver betalar du dessutom statlig skatt med 20 % (25 % för inkomstdelar över brytpunkt 2). Denna gräns gäller till och med det år du fyller 65 år.

443 000 kr (10 prisbasbelopp)

Högsta föräldrapenninggrundande inkomst.

469 300 kr

Detta är brytpunkt 1 för den som fyllt 65 år vid årets ingång. Upp till denna fastställda inkomst (brytpunkt 1) betalar du endast kommunalskatt. För inkomstdelar därutöver betalar du dessutom statlig skatt med 20 % (25 % för inkomstdelar över brytpunkt 2).

638 800 kr

För inkomstdelar över detta belopp (brytpunkt 2) betalar du kommunalskatt plus statlig skatt med 25 %. Denna gräns gäller till och med det år du fyller 65 år.

657 500 kr

Detta är brytpunkt 2 för den som fyllt 65 år vid årets ingång. För inkomstdelar över detta belopp betalar du kommunalskatt plus statlig skatt med 25 %.

(Till dokumentets början)

Kvittning av underskott

Olika sätt att hantera underskott

- Överskott och underskott i olika delverksamheter i den enskilda firman får fritt kvittas mot varandra. Annorlunda uttryckt slås alla delverksamheter ihop till en enda.
- Underskott kan rullas framåt och kvittas mot framtida överskott i näringsverksamheten, utan tidsbegränsning. Detta kallas rullning. Denna rullning är fördelaktig eftersom kvittningen görs både mot inkomstskatten och mot egenavgifterna.
- Underskott i nystartad aktivt bedriven verksamhet kan kvittas mot inkomst av tjänst under de fem första åren. Detta gäller för ”vanliga” näringsidkare. För konstnärer (en verksamhet som uteslutande eller så gott som uteslutande består av konstnärlig, litterär och liknande verksamhet) finns det ingen tidsbegränsning. Det är ju ganska vanligt att en konstnär finansierar sin näringsverksamhet genom en anställningsinkomst.
- Omprövningsreglerna gör det möjligt att äta kakan och ha den kvar, på så sätt att du först kan kvitta mot tjänst och sedan, om du märker att det blir fördelaktigare, begär omprövning av den gamla deklarationen inom fem år och välja att rulla istället.
- Ett slutligt underskott i en enskild firma som läggs ner kan utnyttjas till 70 % och får fördelas på en treårsperiod.

Högst 100 000 kr

Du får kvitta högst 100 000 kronor per år i underskott för vart och ett av de fem åren. Har du större underskott ett visst år måste du rulla det överskjutande underskottet vidare och antingen kvitta det mot framtida överskott i näringsverksamheten eller också kan du kvitta det överskjutande beloppet ett kommande år under förutsättning att det året visar ett underskott.

En annan situation då du kan utnyttja möjligheten att skjuta kvittningen framåt är om du inte har tillräckligt stor inkomst av tjänst för att kunna utnyttja hela underskottet. Det lönar sig ju inte att kvitta ett större belopp än att skatten blir noll.

Likaså kanske du vill utnyttja jobbskatteavdraget maximalt.

Hela underskottet ska rullas vidare

Hela underskottet ska rullas vidare. Det är inte möjligt att redovisa endast en del av underskottet och exempelvis ta fram så mycket vinst att grundavdraget kan utnyttjas, eller för att komma upp i exakt minimibeloppet för pensionsintjänande.

[*\(Till dokumentets början\)*](#)

Räntefördelning

Fiktiv ränta på satsat kapital

I ett aktiebolag kan ägaren låna in pengar och få ut en ränta på de inlånade pengarna. Marknadsmässig ränta beskattas i inkomstslaget kapital med 30 % skatt. Väljer ägaren att satsa pengar i form av aktiekapital i bolaget kan han eller hon ta ut kapitalbeskattad utdelning.

Systemet med räntefördelning jämför i stort sett företagsformerna när det gäller beskattningen av inlånade eller satsade medel i företaget. Räntefördelningen gör nämligen att den del av företagets vinst som beror på de inlånade eller satsade medlen, och som alltså inte beror på delägarens arbetsinsats, beskattas i inkomst slaget kapital med 30 % rak kapitalskatt.

Positiv räntefördelning, som vi går igenom här, är frivillig.

Räntefördelning eller jobbskatteavdrag?

På kapitalinkomsten är skatten 30 %, och när systemet med räntefördelning infördes var skatt och socialavgifter på näringsinkomst högre i praktiskt taget alla situationer, så det var en fördel att utnyttja räntefördelningen.

Men idag är det inte alls säkert att skatt inklusive egenavgifter överstiger 30 %, som är kapitalskatten på positivt räntefördelningsbelopp. Det beror dels på jobbskatteavdraget (som är särskilt högt för pensionärer) och dels på nedsättningen av egenavgifterna.

Därför bör du göra en skatteberäkning innan du bestämmer dig för om du ska utnyttja räntefördelning eller inte. Här är några riktlinjer:

- För +65-åringar är det bättre att låta bli räntefördelningen.
- För övriga som inte betalar statlig skatt kan räntefördelningen innebära högre skatt än vid beskattning i näringsverksamheten. Men även om räntefördelningen bara medför litet lägre skatt kan det ändå vara bättre att låta bli att räntefördela på grund av att du då får en lägre pensions- och sjukpenninggrundande inkomst.
- För övriga som ligger över brytpunkterna, så att de betalar statlig skatt, lönar det sig att använda räntefördelning.

Kapitalunderlaget för räntefördelning

För den som väljer att utnyttja räntefördelningen enligt ovan är det en fördel att kapitalunderlaget är så stort som möjligt. Räntefördelningsbeloppet beräknas till fördelningsräntan multiplicerat med kapitalunderlaget vid årets början.

Kapitalunderlag består av skillnaden mellan tillgångar och skulder i näringsverksamheten vid ingången av beskattningsåret. Det är normalt inga problem att avgöra vilka tillgångar som hör till näringsverksamheten. Det kan vara svårare med skulder. Har du flera lån kan du inom vissa gränser välja vilka lån som ska anses vara privata och vilka som ska anses ingå i näringsverksamheten.

De flesta konstnärer har en ganska mager balansräkning, dvs. man har inte så mycket lagertillgångar, inventarier och fastigheter i näringsverksamheten. Eftersom man ska ha minst 50 000 kr i kapitalunderlag för att få utnyttja räntefördelningen, faller många konstnärer bort när det gäller räntefördelning. Men som vi tidigare konstaterat så är det inte längre så fördelaktigt att utnyttja detta skatteplaneringsinstrument.

[*\(Till dokumentets början\)*](#)

Periodiseringsfond

Systemet med periodiseringsfonder kan ge enskilda näringsidkare en rejäl skattecredit. Det går att ha 6 års periodiseringsfonder samtidigt och avsättningen är 30 % av inkomsten för respektive år. Det är ett enkelt system och periodiseringsfonder är det vanligaste skatteplaneringsinstrumentet för konstnärer m fl.

Resultatutjämnning

Systemet med periodiseringsfonder ger möjlighet att utjämna resultatet mellan åren. Vid vinstår kan du göra en avsättning (avdrag) till periodiseringsfond. Vid sämre resultat kan du göra en återföring (intäkt) från periodiseringsfond. Några pengar sätts inte in någonstans, utan detta är ett rent pappersavdrag.

De flesta använder dock inte periodiseringsfonderna i resultatutjämnande syfte, utan enbart för att (slentrianmässigt) skjuta upp skatten så länge som möjligt. Men för att undvika statlig skatt kan avsättning till periodiseringsfond vara ett utmärkt instrument – om du vet vad du sysslar med.

Lätt eller tung ryggsäck

En avsättning till periodiseringsfond gör att skatten skjuts på framtiden. Man kan säga att du får med dig en ryggsäck av obeskattade vinstmedel som ska skattas fram så småningom, en uppskjuten (latent) skatteskuld.

Ryggsäcken känns lättare att bära om du är medveten om den uppskjutna skatteskulden och vet att du kan betala skatten när det väl är dags, t ex genom att ha pengar motsvarande den uppskjutna skattebetalningen på ett bankkonto.

Men ryggsäcken kan kännas mycket tung om du inte har kontroll över situationen och inte kan betala den uppskjutna skatteskulden när det blir dags.

Särskilt vanskligt är det vid en oplanerad nedläggning av verksamheten, t ex vid dödsfall eller sjukdom, eftersom samtliga periodiseringsfonder då måste återföras till beskattning på en gång. Har då beloppet som motsvarar den minskade skatten använts för privat konsumtion, är det illa.

Högst 30 %

Du får göra avsättning med högst 30 % av vinsten i den enskilda firman. Det finns inget som hindrar att du sätter av mindre, t ex om du vill pricka in en viss pensionsgrundande inkomst eller komma upp i tillräcklig inkomst av näringsverksamheten för att få [nedsättning av egenavgifterna](#).

Varje års avsättning i näringsverksamheten bildar en egen fond.

Obligatorisk återföring efter sex år

När en fond återförs till beskattning ökar den skattepliktiga intäkten (eller minskar förlusten) med det återförda beloppet. Avdraget ska återföras till beskattning senast sjätte beskattningsåret efter det beskattningsår då avsättningen gjordes.

Du kan alltså ha högst sex periodiseringsfonder samtidigt. Återföringen av periodiseringsfonderna ska göras så att den äldsta periodiseringsfonden återförs först.

Frivillig återföring

Du får återföra en periodiseringsfond tidigare än efter sex år om du vill. Det går även bra att återföra bara en del av en fond. Det finns inga minimibelopp. Det är inte dumt att göra en återföring när företaget ger underskott, eftersom det då inte blir någon skatt alls på återföringen om den är högst lika

stor som underskottet. Det kan också vara ett sätt att kunna utnyttja jobbskatteavdraget eller rot- och rutavdrag.

Du kan även göra en återföring om du vill uppnå en viss pensionsgrundande inkomst. Däremot påverkar återföringen inte din sjukpenninggrundande inkomst (och det gör inte heller avsättningarna). Du kan också passa på att lösa upp en hel eller delar av en periodiseringsfond under år då du har lägre marginalskatt (dvs. när du har lägre inkomster än normalt).

Tvingande återföring

Alla dina periodiseringsfonder ska återföras om

- du upphör att driva verksamheten
- du upphör att vara skattskyldig i Sverige på grund av utvandring till ett land utanför EU/EES
- du försätts i konkurs
- du upphör med näringsverksamheten

Det kan bli problematiskt att återföra alla periodiseringsfonder på en och samma gång om du upphör med verksamheten. Det kan röra sig om stora belopp, och därmed mycket skatt. Visserligen kan du ibland räkna inkomsten som [ackumulerad inkomst](#), vilket lindrar beskattningen, men det blir ändå mycket pengar.

Avveckla successivt

För att du inte ska behöva skatta fram alla periodiseringsfonderna på en gång kan du avveckla verksamheten successivt, och därmed skatta fram dina periodiseringsfonder enligt det vanliga tidsschemat.

För att du inte ska ha ansetts ha upphört att driva verksamheten, utan bara ha genomfört en neddragning, bör du ha åtminstone några ”riktiga” inkomster under året, och inte enbart återföring av periodiseringsfond. Dock behöver du knappast ha någon vinst – kostnaderna kan vara lika stora som intäkterna, eller större.

Det finns inget krav på att du bedriver samma verksamhet efter neddragningen som du hade innan. All verksamhet i en enskild näringsverksamhet slås ju ihop till en enda verksamhet.

A-kassa

Om du upphör med verksamheten för att du vill betraktas som arbetslös och få a-kasseersättning, kan du knappast fortsätta att driva näringsverksamheten. Vilket innebär att du därmed får skatta fram samtliga periodiseringsfonder.

(Till dokumentets början)

Expansionsfond

Expansionsfonden ger enskilda näringsidkare möjlighet att lågbeskatta vinster som man väljer att återinvestera i verksamheten istället för att plocka ut. Men i och med att man ändå måste betala expansionsfondskatt är det inte så vanligt att man använder den. Det brukar räcka med att använda periodiseringsfond. Konstnärer brukar inte heller ha särskilt mycket kapital bundet i verksamheten, och därmed blir expansionsfond inte så intressant.

Påverkar din pensionsgrundande inkomst

Du bör vid avsättning till expansionsfond tänka på vilket resultat (överskott) du vill skatta för.

Avsättningar till expansionsfond minskar din [pensionsgrundande inkomst](#), men inte din [sjukpenninggrundande inkomst](#).

Tvåstegsbeskattning

Genom expansionsfonden kan man säga att vinsten i en enskild firma beskattas i två steg. Dels när vinsten tjänas in och dels när pengarna tas ut ur företaget. Det blir samma effekt som när man låter bli att ta ut lön eller utdelning ur ett aktiebolag, utan låter vinstmedlen stå kvar i bolaget.

För näringsidkare som ligger under den nedre brytpunkten för statlig skatt (ca 450 000 kr) är marginalsskatten upp till ca 46 % (skatt och egenavgifter sammanlagt). Skatten blir dock bara 22 % om du inte tar ut vinsten utan den återinvesteras (sparas) i verksamheten. På den del av vinsten som sätts av till expansionsfond, blir det nämligen enbart expansionsfondsskatt.

När du sedan tar ut pengarna blir det ytterligare $46 - 22 = 24$ % skatt, eftersom du då får tillbaka expansionsfondsskatten samtidigt som den återförda expansionsfonden tas upp som intäkt i företaget och beläggs med inkomstskatt och socialavgifter.

Kapitalunderlaget vid årets slut

Vid beräkning av räntefördelning utgår man från kapitalunderlaget (tillgångar minus skulder i näringsverksamheten) vid föregående års utgång, medan man vid beräkning av takbeloppet för expansionsfond utgår från kapitalunderlaget vid årets utgång.

Expansionsfonden får vara högst 128,21% av kapitalunderlaget.

Om kapitalunderlaget minskar, t.ex. på grund av privata uttag, måste expansionsfonden minskas (helt eller delvis återföras) om din expansionsfond inte längre ryms inom det minskade kapitalunderlaget.

Får inte ge underskott

Avsättningen till expansionsfond får inte vara så stor att du på grund av avsättningen deklarerar ett underskott. Avsättningen får därför högst vara lika stor som inkomsten av näringsverksamheten före avdrag för ökning av expansionsfond (denna gräns framgår tydligt när du fyller i deklarationsblanketten NE).

Expansionsfond lönar sig inte alltid

Som du kan läsa om i avsnittet Räntefördelning lönar det sig inte alltid att utnyttja räntefördelningen, tack vare de låga egenavgifterna i vissa åldersgrupper samt jobbskatteavdraget. Detta gäller särskilt för pensionärer.

Det är likadant med expansionsfonden. Är skatt och egenavgifter lägre än 22 % lönar det sig inte att sätta av. Däremot kan det löna sig att sätta av till expansionsfonden inför tiden då du skattemässigt räknas som ålderspensionär, och skatt och egenavgifter därmed sjunker drastiskt för den som driver näringsverksamhet.

Akkumulerad inkomst

Om du upphör med verksamheten minskar din expansionsfond till noll. Den inkomst av näringsverksamhet som detta ger får du räkna som [akkumulerad inkomst](#), förutsatt att expansionsfonden hör till minst två beskattningsår.

([Till dokumentets början](#))

Upphovsmannakonto

Uppskov med beskattningen i högst fem år

Reglerna om [upphovsmannakonto](#) ger dig som konstnär med enskild näringsverksamhet möjlighet att genom insättning på upphovsmannakonto skjuta upp beskattning i högst fem år när du ett år fått en tillfälligt hög inkomst, t ex efter en framgångsrik bokutgivning eller konstutställning.

Upphovsmannakonto är inte så populärt bland konstnärer som man skulle kunna tro, trots att det är ett specialdesignat skatteplaneringsinstrument för den gruppen. I och med att periodiseringsfonderna har den fördelen (men också faran) att några pengar inte behöver sättas in är periodiseringsfonder mycket vanligare bland konstnärer än upphovsmannakontot.

Intäkter som kvalificerar för insättning

Det är bara upphovsintäkter som ger rätt att göra avdrag för insättningar på upphovsmannakonto, inte andra intäkter i verksamheten som exempelvis försäljning av inventarier, hyresintäkter och ränteintäkter.

När pengar tas ut från ett upphovsmannakonto räknas det som skattepliktig intäkt i verksamheten. Men uttaget räknas inte som en sådan upphovsmannaintäkt som ger rätt till en ny insättning.

Förutsättningar för att få använda upphovsmannakontot

För att kunna göra en avdragsgill insättning på ett upphovsmannakonto ett visst år, ska din upphovsintäkt vara minst 50 % högre än dina upphovsintäkter under något av de närmast föregående två åren.

Exempel:

Du har haft upphovsintäkter under 2016 på 100 000 kr. Föregående år, dvs. 2015, hade du upphovsintäkter på 80 000 kr. I år är det inte minst 50 % högre, för detta hade krävt upphovsintäkter under 2016 på $80\,000 \times 150\% = 120\,000$ kr. Men 2014 hade du upphovsintäkter på 30 000 kr, och då uppfylls kravet gott och väl och därmed kan upphovsmannakontot användas 2016.

Högsta avdragsbelopp

Det finns tre beloppsgränser vid beräkningen av hur mycket du maximalt får sätta in på upphovsmannakontot ett visst år. Samtliga dessa tre beloppsgränser ska du ta hänsyn till:

Du får högst avdrag med ett belopp motsvarande årets upphovsintäkt (dvs. inte dina totala intäkter utan just de intäkter du haft i din näringsverksamhet under året på grund av att du är upphovsperson till ett konstnärligt eller litterärt verk).

Avdraget får högst vara 2/3 av nettoinkomsten i näringsverksamheten. Med nettoinkomst menas dina totala intäkter, dvs. både upphovsintäkter och andra intäkter, minskat med alla avdrag utom schablonavdraget för egenavgifter och, givetvis, avdraget för insättningen på upphovsmannakontot.

Avdraget får inte vara större än att det blir minst 30 000 kr kvar i överskott före schablonavdrag för egenavgifter.

Exempel:

Dina totala intäkter under året är 800 000 kr varav dina upphovsintäkter står för 480 000 kr och övriga intäkter 320 000 kr. Dina kostnader under året är 200 000 kr vilket innebär att din nettoinkomst före upphovsmannakonto är $800\,000 - 200\,000 = 600\,000$ kr. Dessutom har du inkomst av tjänst på 350 000 kr.

Dina upphovsintäkter på 480 000 kr anger taket för hur stor insättning du kan göra på upphovsmannakonto.

Nästa beloppsgräns att ta hänsyn till blir 2/3 av 600 000 kr = 400 000 kr, dvs. du kan inte göra ett avdrag som motsvarar dina upphovsintäkter på 480 000 kr utan med högst 400 000 kr.

Sista kontrollen är om det blir 30 000 kr kvar i överskott efter insättningen och det visar sig att du från nettoinkomsten på 600 000 kr kan sätta av de maximala 400 000 kronorna. Det blir ju då $600\,000 - 400\,000 = 200\,000$ kr kvar i överskott före schablonavdrag för egenavgifter och kravet är ju bara minst 30 000 kr i överskott.

Minsta avdragsbelopp avrundat

Du måste sätta in minst 10 000 kr på upphovsmannakontot för ett visst år för att få avdrag för insättningen. Sätter du in ett lägre belopp får du inte något avdrag.

Du får bara avdrag med jämna tusental kronor. Sätter du in mer så avrundas avdraget nedåt till närmast hela tusental.

Sista insättningsdag

För att få avdrag för insättningen ska du sätta in pengarna på upphovsmannakontot senast den dag då du ska lämna in din inkomstdeklaration. Normalt är detta 2 maj. Har du fått anstånd med att lämna in deklarationen så skjuts även senaste inbetalningsdag framåt.

Det är oftast bättre att vänta med att sätta in pengar till dess att du har fyllt i dina deklarationsblanketter, detta med tanke på att de krångliga reglerna gör det lätt att räkna fel.

Ränta och källskatt

Som upphovsmannakonton räknas endast sådana konton i svenska banker eller i utländska bankers filialer där du får ränta gottskriven på kontot minst en gång per år. Vilken räntesats som gäller är en förhandlingsfråga mellan dig och banken och beror liksom andra räntor på det gällande ränteläget på marknaden. När det här skrivs, i mars 2016, är räntan på upphovsmannakonto hos de stora bankerna ca 0,65 %.

Banken drar av en 15-procentig källskatt från räntan och redovisar den till Skatteverket. I och med att det är en källskatt, avräknas den inte från din slutliga skatt på samma sätt som en vanlig preliminär skatt utan den är definitiv. Man kan med andra ord säga att du får behålla endast 85 % av räntan. Någon preliminär skatt dras dock inte från räntan på ett upphovsmannakonto eftersom räntan inkomstbeskattas först när pengarna tas ut, mer om det längre fram.

Endast en bank – som går att byta

Du får endast avdrag för insättning på upphovsmannakonto i en bank för ett visst år. Sätter du in pengar på upphovsmannakonton i flera banker är det bara den första insättningen som räknas.

Du kan utan skattekonsekvenser föra över pengarna från ett upphovsmannakonto i en bank till ett upphovsmannakonto i en annan bank. En förutsättning är då att hela kontots behållning förs över och att den överförande banken lämnar de uppgifter som krävs till den mottagande banken (uppgifter om insättningsstidpunkt mm).

Banken skickar kontrolluppgift till Skatteverket om insättningar och uttag på upphovsmannakonto. Du får också en kopia.

Tidigaste uttag

Du får tidigast ta ut pengar från ett upphovsmannakonto 4 månader efter insättningsdagen. Du låser alltså pengarna en tid och därför är det viktigt att du räknar ut insättningsbeloppet korrekt.

Senast efter 6 år

Banken ska betala ut de medel, inklusive tillgodoförd ränta, som finns kvar på ett upphovsmannakonto i samband med årsskiftet 6 år efter det inkomstår insättningen hör till.

Man brukar säga att pengarna får vara innestående på kontot i högst 5 år men det blir inte helt korrekt. Eftersom de flesta sätter in pengarna 2 maj eller något tidigare kommer pengarna att kunna vara innestående i 5 år och 9 månader eller mer.

Uttagsbelopp

Vid ett visst uttagstillfälle kan du välja att ta ut hela det innestående beloppet inklusive tillgodoförd ränta eller bara en del av beloppet. Minsta uttagsbelopp är dock 1 000 kr.

Uttaget beskattas

Det är då pengar tas ut från ett upphovsmannakonto, ska beloppet tas upp som intäkt i näringsverksamheten. Beloppet, inklusive den ränta som ingår i beloppet, beskattas då med inkomstskatt och socialavgifter på samma sätt som andra intäkter i verksamheten (någon moms är det man inte på beloppet).

Om behållningen på ett upphovsmannakonto betalas ut av banken på grund av att 6-årsperioden nått sitt slut, gäller samma bestämmelser som vid frivilliga uttag. Det innebär att det utbetalda beloppet, inklusive intjänad ränta, ska tas upp som intäkt och beskattas det år utbetalningen görs.

(Till dokumentets början)

Inkomstuppdelning i familjen

I familjeföretag kan det vara intressant att dela upp inkomsterna från företaget inom familjen för att den totala skatten ska bli lägre. Dessutom kan [inkomstupdelningen](#) vara ett sätt att planera pensions- och sjukpenninggrundande inkomst inom familjen. Lön till barn är ett alternativ som du alltid bör utnyttja om det går.

Bland konstnärer är det inte så vanligt att man bedriver gemensam verksamhet med sin make, även om det förekommer. Vanligast är det kanske bland författare. Upphovsrätten gör att varje make brukar vilja stå för sina egna verk själv och då går det inte att ha gemensam verksamhet.

Marginalskatteplanering

Inkomstuppdelning lönar sig om det finns någon familjemedlem som ligger under brytpunkten för statlig inkomstskatt och därmed enbart betalar kommunal skatt, medan någon annan ligger över brytpunkten.

Pension, sjukpenning, föräldrapenning

Den deklarerade nettoinkomsten i verksamheten ligger till grund inte bara för inkomstskatten utan även för egenavgifterna. Det kan därför vara intressant att styra pensionsgrundande inkomst till den av makarna som mest behöver den. Särskilt viktig blir inkomstuppdelningen om en av makarna ligger över taket för [pensionsgrundande inkomst](#). Då betalar man ju egenavgifter utan att för den skull få högre pension.

Likaså kan det vara intressant att höja inkomsten för en av makarna så att han eller hon kommer över den lägsta gränsen för att få pensionsgrundande och sjukpenninggrundande inkomst. Eller för att få nedsättning av egenavgifterna.

Inkomstfördelningen påverkar även den [sjukpenninggrundande inkomsten](#).

Inte hur som helst

Resultatet får inte fördelas hur som helst bara för att ge maximal skattefördel, utan fördelningen måste ha en koppling till respektive familjemedlems arbetsinsats eller annan betydelse i företaget.

(Till dokumentets början)

Pensionssparavdrag

Nackdelar

Även om avdraget för pensionssparande har tagits bort för privatpersoner finns det kvar för enskilda näringsidkare. Dessa kan fortfarande göra avdrag för pensionssparande. Dock har fler och fler kommit underfund med nackdelarna med det avdragsgilla pensionssparandet, främst pensionsförsäkringar. Dels för att avgifterna i de flesta bolag är på tok för höga och dels för att sparkapitalet är bundet fram till minst 55 års ålder. Det finns andra och bättre sätt att spara inför tiden som pensionär, exempelvis att amortera på sina bostadslån.

Underlaget för avdrag

Underlaget för pensionssparavdraget är det aktuella årets inkomst eller föregående års inkomst (om den var högre). Om du väljer att göra avsättningar till räntefördelning, periodiseringsfond och expansionsfond minskar underlaget för pensionssparavdraget och det ökar om du avstår från eller minskar dessa avsättningar.

Storleken på avdraget

Som enskild näringsidkare får du avdrag för pensionssparande med 35 % av årets eller föregående års inkomst, dock ett underlag på maximalt 10 prisbasbelopp (443 000 kr).

Särskild löneskatt

På pensionssparavdraget ska du betala särskild löneskatt med 24,26%. Detta gör att skatteeffekten blir mindre. Den särskilda löneskatten ska du dra av i deklarationen samma år som du gör avdraget för pensionssparandet. Det görs i ruta R39 på blankett NE.

(Till dokumentets början)

Ackumulerad inkomst

[Ackumulerad inkomst](#) är ett sätt att undvika tröskeeffekter vid den progressiva beskattningen av tillfälligt höga inkomster som betalas ut ett visst år men där intjänandet hör till flera år. Genom den särskilda skatteberäkningen blir skatten inte högre än om inkomsten skulle ha fördelats på de år den hör till. Det här är mycket vanligt för konstnärer av alla slag.

Ingen särskild blankett

Det finns ingen särskild deklaraionsblankett för ackumulerad inkomst. Du begär särskild skatteberäkning i en bilaga eller i utrymmet för övriga upplysningar i inkomstdeklarationen. Där anger du

- vad det är för sorts inkomst

- beloppet
- antal år som inkomsten hör till.

Skatteverket gör en beräkning och minskar den statliga skatten om det visar sig att den särskilda skatteberäkningen ger en lägre skatt. Ackumulerad inkomst påverkar inte socialavgifter och inte heller pensionsgrundande och sjukpenninggrundande inkomst. Inte heller kommunalskatten.

Skatteverket gör inte beräkningen med automatik, utan bara om du begär det. Du kan lämna din begäran inom fem år efter deklarationsåret om du missar att göra det i den aktuella deklARATIONEN.

Före eller efter

Bestämmelserna gäller både för inkomster som du har fått i efterskott, exempelvis en enstaka royaltyersättning, och för inkomster du fått i förskott, t ex ett engångsbelopp för en pensionsförmån. Men inkomsten måste hör till flera år. En inkomst som hör till ett enda år, men av någon anledning betalas ut ett senare år kan inte räknas som ackumulerad inkomst.

Om inkomsten däremot har tjänats in under minst två år (räcker med delar av respektive år) och betalas ut det andra året eller något senare år kan inkomsten vara ackumulerad inkomst.

Spärregler

Följande krav måste samtidigt vara uppfyllda för att reglerna ska få användas:

- Du måste åtminstone något år som den särskilda skatteberäkningen avser ha haft en beskattningsbar inkomst under skiktgränsen för statlig skatt.
- Den beskattningsbara inkomsten inklusive den ackumulerade inkomsten måste överstiga skiktgränsen med minst 50 000 kr.
- Den ackumulerade inkomsten måste vara minst 50 000 kr.

Fördelningstiden

Fördelningstiden får vara högst tio år. Om det inte kan utredas exakt hur många år som den ackumulerade inkomsten hör till, anses inkomsten hör till tre år.

Skatteberäkningen

Den ackumulerade inkomsten delas med antalet fördelningsår och läggs på den genomsnittliga förvärvsinkomsten för alla fördelningsår. Om den ackumulerade inkomsten hör till fler än två år bakåt i tiden justeras beloppet efter skiktgränsens förändringar. Det aktuella beskattningsårets skatteskala används.

Exempel på ackumulerad inkomst för konstnärer mm

Om en författare ger ut en bok varje eller vartannat år och inkomsterna flyter in förhållandevis regelbundet, kan man inte tala om ackumulerad inkomst. En annan bedömning kan det bli om en författare har arbetat flera år på ett verk. Normalt får denne då under utgivningsåret eller året närmast därefter en toppinkomst, som det är rimligt att författaren ska kunna få skattelindring på. Om författaren efter utgivningen sedan varje år får royalty med större eller mindre belopp kan dessa inte betraktas som ackumulerad inkomst.

Fördelningstiden kan vara svår att bedöma. Du får försöka avgöra hur många år du har arbetat med den aktuella boken eller uppdraget. Rimligen bör även tid för planering och research få räknas in.

För andra slag av konstnärlig verksamhet, exempelvis måleri, skulptur och liknande, kan bestämmelserna om ackumulerad inkomst bli aktuella vid t ex försäljning i samband med en utställning. Även här kan det vara svårt att avgöra hur lång produktionstiden har varit. Skatteverket utgår ofta från hur länge sedan det var som konstnären hade den föregående utställningen. Det är en tveksam bedömning, eftersom en stor försäljning kan bero på att marknaden plötsligt älskar konstnären, och då får denne sälja många verk, även gamla sådana.

(Till dokumentets början)

Sjukpenning

På motsvarande sätt som du kan planera för en minskad inkomstskatt är det viktigt att du också planerar för en så hög sjukpenning och föräldrapenning som möjligt. Med hög sjukpenning menas också hög föräldrapenning.

Sjukpenninggrundande inkomst

Din sjukpenninggrundande inkomst baseras på din årsinkomst av arbete och används för att räkna ut vad du får i sjukpenning och föräldrapenning. Du som är egen företagare ska uppge din beräknade inkomst av näringsverksamhet till Försäkringskassan.

Den högsta sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) är 7,5 prisbasbelopp, dvs. 332 250 kr år 2016. Sjukpenningen är 77,6% (80 % x 0,97) av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Inkomst av näringsverksamhet

När du är egen företagare redovisar du inkomst av näringsverksamhet till Skatteverket. Den inkomst som ligger till grund för beräkningen av din sjukpenninggrundande inkomst blir inte alltid samma som underlaget för skatte och egenavgifter.

Det belopp som du redovisar under ”Överskott” eller ”Underskott” på blankett NE i inkomstdeklarationen kan öka eller minska om du har använt dig av periodiseringsfond eller expansionsfond. Därmed påverkas den skattemässiga inkomsten.

Men när Försäkringskassan beräknar din sjukpenninggrundande inkomst (SGI) och din föräldrapenninggrundande inkomst bortser man helt från de skattemässiga dispositionerna periodiseringsfond och expansionsfonder. Detta innebär att du inte kan få en högre sjuk- eller föräldrapenninggrundande inkomst genom att lösa upp periodiseringsfonder inför att du exempelvis får barn.

Andra dispositioner

Avsättningar till och återföringar av periodiseringsfond och expansionsfond ska alltså inte påverka den sjukpenninggrundande inkomsten. Inte heller underskott från tidigare år.

Men det finns andra dispositioner du kan göra för att öka den sjukpenninggrundande inkomsten när du har enskild näringsverksamhet.

Du kan avstå för att utnyttja räntefördelning. Detta leder dessutom ofta till lägre skatt, vilket du kan läsa om i avsnittet om Räntefördelning.

Du kan helt eller delvis avstå från att göra avskrivning på inventarier. Detta leder dessutom till att du senare år kan göra större avskrivning eller att du får lägre skatt när du någon gång framöver avyttrar inventarierna.

Du kan välja att göra ett mindre schablonavdrag för egenavgifter än det maximala. För en person som inte är ålderspensionär är schablonavdraget högst 25 %, och så stort schablonavdrag gör de flesta. Men det är litet för högt, ett korrekt schablonavdrag är drygt 20 % och Skatteverket kan inte hindra dig från att göra ett så lågt schablonavdrag om du vill.

Framåtriktat

Observera att beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst är framåtriktad, så Försäkringskassan ska också göra en bedömning av om den redovisade inkomsten är uthållig.

Karensdagar

Karensdagar är de dagar i början av varje sjukperiod då du inte får sjukpenning från Försäkringskassan. Har du enskild firma har du 7 karensdagar om du inte anmäler att du vill ha något annat.

Om din karenstid är 7 dagar får du få sjukpenning från den åttonde dagen i en sjukperiod och om din karenstid är 90 dagar får du sjukpenning från den nittioförsta dagen.

Dina egenavgifter blir lägre om du väljer en längre karenstid och högre om du väljer en kortare karenstid än 7 dagar. Du kan välja mellan 1, 14, 30, 60 och 90 dagars karenstid. Minskningen av egenavgifterna är ganska liten för att kompensera risken för att bli sjuk, alltså är det för de allra flesta optimalt att välja bara en (1) karensdag. Men har du råd att vara utan sjukpenning en tid om du blir sjuk, och om du bedömer risken för att du ska bli sjuk som liten, är fler karensdagar ett alternativ.

Efter det att du fyllt 55 år kan du inte ändra till kortare karenstid än vad du hade på din 55-årsdag.

Högriskskydd

Har du återkommande eller långvariga sjukdomstillfällen kan du hos Försäkringskassan ansöka om att få så kallat högriskskydd, vilket innebär att du får sjukpenning även under karensdagarna.

Vem ska ha 90 karensdagar?

Man kan fråga sig vem som skulle ha anledning att välja så många som 90 karensdagar, särskilt med tanke på att nedsättningen jämfört med 1 karensdag bara är drygt en procentenhet. Visserligen kan man väl ha en historik med väldigt låg sjukfrånvaro hittills i livet, men man kan ju alltid råka ut för en olycka.

Det finns dock en grupp för vilken det är ett klockrent alternativ att välja 90 karensdagar. Det är för dem som har en anställningsinkomst vid sidan av den enskilda firman, och anställningsinkomsten är så hög att man slår i taket för sjukpenningen, som under 2016 är 332 250 kr (7,5 prisbasbelopp). En sådan person får ju inte en enda krona extra i sjukpenning på grund av inkomsten från näringsverksamheten, och därmed bör han eller hon sträva efter så låga egenavgifter som möjligt.

[\(Till dokumentets början\)](#)

Pensionsgrundande inkomst

Det är Skatteverket som varje år räknar ut din [pensionsgrundande inkomst](#) (PGI). Den pensionsgrundande inkomsten består av inkomster av anställning och inkomster av annat förvärvsarbete (än anställning), dvs. inkomst av aktivt bedriven näringsverksamhet. Vid beräkningen tar man hänsyn till periodiseringsfonder och expansionsfond, vilken man inte gör vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst.

Övre och nedre åldersgräns

Pensionsgrundande inkomst fastställs inte för personer som är födda 1937 eller tidigare. För dessa gäller de äldre reglerna som innebär att inkomster som en sådan person får för år efter det att denne har fyllt 64 år inte ska beaktas vid PGI-beräkningen. Här gäller det gamla ATP-systemet fullt ut.

I dag finns det ingen nedre åldersgräns. Tidigare var den nedre åldersgränsen 16 år. Dock är det ovanligt att unga personer tjänar så mycket att de kommer över beloppsgränsen på 18 739 kr under året för att få pensionsgrundande inkomst fastställd.

I Sverige

Det är bara arbete i Sverige som ger pensionsrätter. Så om du har en självständigt bedriven näringsverksamhet utomlands får du ingen svensk pensionsgrundande inkomst på denna. Om du däremot återoppar EU-rätten, och din hopslagna näringsverksamhet (den svenska och den utländska inom EES-området) betraktas som aktiv, räknas den hopslagna inkomsten som pensionsgrundande inkomst. Du betalar då egenavgifter.

Att tjäna in till pensionen

Varje år som du har inkomster av arbete (anställning eller enskild firma) som överstiger ett visst belopp betalar du, din arbetsgivare och i vissa fall staten in pensionsavgifter. En krona i avgift ger en krona i pensionsrätt. Avgifterna bokförs som pensionsrätter på dina pensionskonton – ett för inkomstpensionen och ett för premiepensionen.

Precis som på ett bankkonto växer sparandet under åren i takt med avgiftsinbetalningarna och den avkastning som gäller. När du går i pension används det belopp som du har sparat ihop för att beräkna hur mycket pension du får under resten av livet.

Om du är född 1953 eller tidigare får du en del av din pension som tilläggspension (ATP). Du tjänar in till den delen genom pensionspoäng istället för pensionsrätter.

Egenavgifterna ger pensionsrätter

Det är egenavgifterna som du betalar på överskott av aktivt bedriven enskild näringsverksamhet som finansierar dina [pensionsrätter](#). Av den totala avgiften på 18,5 % går 16 % till inkomst-pensionen och 2,5 % till premiepensionen. På samma sätt är det med arbetsgivaravgifterna som en arbetsgivare betalar om du är anställd.

Du får inget pensionsintjänande på den del av egenavgifterna som du betalar på den del av inkomsten som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Den delen av egenavgifterna är en ren skatt och förs inte till pensionssystemet utan till statsbudgeten.

Om du har ojämna inkomster lönar det sig att genom exempelvis avsättning till och upplösning av periodiseringsfonder se till att hålla en jämn inkomstnivå i stället för att vissa år överstiga den högsta pensionsgrundande inkomsten.

Hela livet räknas

Trots att du som pensionär bara betalar 10,21 % i egenavgifter plus 6,15 % i särskild löneskatt, dvs. totalt 16,36%, får du lika mycket pensionsintjänande som tidigare. Som pensionär räknas du i det här sammanhanget när du fyllt 65 år vid årets ingång eller när du tagit ut full ålderspension under hela året.

[\(Till dokumentets början\)](#)